

રાષ્ટ્રીય ગરબાવળિ.

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર—સુરત.

તૈયાર છે ! તૈયાર છે !

ગાંધીજીનું

મનોમંદિર.

કિંમત રૂ. ૦-૧૦-૦

૦-૧૧-૦ ની પ્રાકીટ બાંડવા.

ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર-મુરત.

દાન આપવાનું ફંડકાળું—

નડીઆદનું

હિંદુ અનાથ આશ્રમ.

રિપોર્ટ મંગાવી જુઓ.

હિંદુઅનાથ આશ્રમ--નડીઆદ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૫૧૭ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ રાષ્ટ્રીય ગીતવાચન

વિષય ૬-૧૪

-વન્દે માતરમ્-

રાષ્ટ્રીય ગરબાવળિ.

પ્રાણ પ્રાણેરે, પ્રાણ પ્રાણે ભરી સ્વદેશભાવ,
સહુ રાષ્ટ્રગાન ગાવા, ઘડીક આવજો રે લોલ.

સંપ્રદર્શક—

નટવરલાલ વીમાવાળા.

પ્રગટકર્તા—

ગાંધીન સાહિત્ય મંદિર.

૧૮૦ કેળાંપીડ-મુરત.

પ્રકાશક—

નટવરલાલ વીમાવાળા.

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર.

કેળાંપીઠ—મુરત.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
૧૦૨૧૭
સમઠાવાડ
ગુજરાતી કોલેજમાં સંચાલિત

આવૃત્તિ બીજી

૦-૪-૦

૧૯૨૩-૭૬

—મુદ્રક

ઇશ્વરલાલ વીમાવાળા.

ગાંડીવ મુદ્રણાલય.

કેળાંપીઠ—મુરત.

પરમ
પ્રેમ
પૂર્વક

બે બોલ

ગુજરાતમાં રાષ્ટ્રીય ભાવનાનો જે નવો યુગ મંડાયો છે, તેની પ્રતિમા રૂપે ધણાંયે રાષ્ટ્રીય કાવ્યો રચાયા છે. પરંતુ ગુજરાતનાં કાવ્યશોખનું વિશિષ્ટ લક્ષણ-જે અન્ય પ્રાંતોમાં નજરે નથી પડતું તે ગરબાનો ઉપયોગ તેા સ્વરાજનું કીર્તન કરવામાં ઝાઝો નથી થયો, છતાંયે એ દિશામાં પ્રયત્ન નથી થયા એમ નથી. ગુજરાતનાં સ્વજનોમાં રાષ્ટ્રીય પ્રેમ પ્રેરવા ગરબાનું સાધન બહુ ઉપયોગી છે. એમાં શક નથી. અને એ સાધનનો પૂરો લાભ મળે એટલા ખાતર તેમજ રાષ્ટ્રીય કન્યાશાળાઓની એક જરૂરિયાત પૂરાય એ ધરાદાયી છુટાછવાયા રાષ્ટ્રીય ગરબાઓનો આ સંમૂહ ગુજરાતને ચાહે ધરો છે. એમાં ભૂલો તો હશેજ; છતાં, આશા છે કે પ્રથમ પ્રયત્ન માની સર્વ ગુજરાત તેની યોગ્ય કદર કરશે. વિદ્યજનોને આ સંમૂહ

હની ખામીઓ દર્શાવવા ખાસ અરજ છે, જેથી બીજી આવૃત્તિ વખતે તેમની સૂચનાઓનો ઉપયોગ થઈ શકે.

કાલ્પુન શુકલ પક્ષીય }
તૃતીયા ૧૯૭૮ }

બીજી આવૃત્તિ.

પહેલી આવૃત્તિ જેમણે વાંચી હશે -જેઠ હશે, તેઓને આ નવી આવૃત્તિ એ નવાં પુસ્તક સમીજ ભાસશે.

કારણ પહેલી આવૃત્તિ યોજતી વખતે કન્યાશાળાની જરૂરિયાતનું દૃષ્ટિબિન્દુ રાખ્યું હતું. આ નવી આવૃત્તિ નાનાં મોટાં સૌ કોઈ વાંચે, ને તેનો ઉપયોગ કરે એ હેતુથી એમાં વધારે વિશાળ દૃષ્ટિબિન્દુથી ચૂંટણી કરી છે. વાંચકવર્ગને એ અનુકૂળ થાય છે કે કેમ તે તો આગળ જણાશે.

આ પુસ્તકનો ઉપયોગ કરનાર પ્રત્યેક પહેલને અમે ભૂલચૂક તથા સુધારા વધારા માટે સૂચનાઓ કરવા ખાસ વિનવિએ છીએ.

દામણ સુદ ૭૬ }
૧૯૭૮ }

સ.કુલ્ય સેવામિત્રાણી
વ્યવસ્થાપક
માંડીવ સાહિત્ય મંદિર,

—સાંકળિયું—

૧ નયનનય ગરવી ગુજરાત.	૩
૨ ગુણવંતી ગુજરાત	૫
૩ ગુજરી કોણ કહે કંગાલ ?	૬
૪ ગુજરી સ્તવન.	૮
૫ ગુજરી ગૌરવ.	૯
૬ ધન્ય મારી ભરતભૂમિરે.	૧૧
૭ માડીની ઝુંપડી.	૧૩
૮ ભારતનાં યશોગાન.	૧૪
૯ ભારતી સ્ત્રીગીત.	૧૭
૧૦ ભારતી પૂજન.	૧૮
૧૧ સૂતર કંતોને.	૧૯
૧૨ સ્વદેશી.	૨૦
૧૩ સૂતરને તાંતણે	૨૧
૧૪ રેટિયો.	૨૨
૧૫ રંગીતો રેટિયો.	૨૪
૧૬ દેશનો સ્તનભંડાર.	૨૬
૧૭ વીરહાક.	૨૭
૧૮ હિન્દનો ઉદ્ધારનાર	૩૧

૧૯ રાસ	૩૨
૨૦ ગંધીજી	૩૩
૨૧ ગાંધીજીનો દારાસ	૩૪
૨૨ ગાંધી મહિમાનો રાસડો	૩૭
૨૩ ગાંધીજી	૪૩
૨૪ ટે.ળાં ઉતર્યાં	૪૪
૨૫ બુંદો પ્રત્યે	૪૯
૨૬ રણે વિદાય	૫૧
૨૭ ગુજરાતનો યસકુંડ	૫૨
૨૮ વીરઆળનાં રાસ	૫૩
૨૯ હિન્દદેવીનો વિદાય	૫૪
૩૦ સ્વામીને વિનંતિ	૫૬
૩૧ આમંત્રણ	૫૭
૩૨ વીરને વિદાય	૫૮
૩૩ અજયારિણીઓનું ગીત	૬૧
૩૪ સ્વરાજનો ગરબો	૬૧
૩૫ હિન્દનું ભવિષ્ય	૬૨

રાષ્ટ્રીય

ગ ર ગ
આ
વ વ
જિ જિ

૧. “ જય જય ગરવી ગુજરાત ”

જય જય ગરવી ગુજરાત !

જય જય ગરવી ગુજરાત !

દીપે અરણ્ય પરમાત !

ધ્વજ પ્રકાશશે ઝળળ કસુમ્બી પ્રેમ-સૌર્ય અંકિત,
સુન્દર ભવ્ય નિજ સંતતિ સહુને પ્રેમભક્તિની રીત,

ઉંચી તુજ સુંદર જાત,

જય જય ગરવી ગુજરાત !

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરત.

ઉત્તરમાં અંબામાત,

પુરવમાં કાળીમાત;

છે દક્ષિણ દિશામાં કરન્ત રક્ષા કુન્તેશ્વર મહાદેવ,
ને સોમનાથ ને દારકેશ એ પશ્ચિમ કેરા દેવ—

છે સહાયમાં સાક્ષાત,

જય જય ગરવી ગુજરાત !

નદી તાપી નર્મદા જોય,

મહી ને ખીજી પણ જોય,

વળી જોય સુભટના ગુહ્ધરમણુને રત્નાકર સાગર,
પર્વત ઉપરથી વીર પૂર્વજો દે આશિષ જયકર—

સંપે સોહે સહુ જાત,

જય જય ગરવી ગુજરાત !

જો અણુહિલવાડના રંબા;

તે સિદ્ધરાજ જયસિંગ,

તે રંગ ચક્રી પાસે સમિત સરસ રંગે મહો સ્તવરે માત
શુભ શકુન સિંહે મંચાડે સોજારો, વીતી આ છે રાત—

જય જય નર્મદા સાથ,

જય જય ગરવી ગુજરાત !

—જય નર્મદા

૨. ગુણવંતી ગુજરાત

ગુણવંતી ગુજરાત, અમારી ગુણવંતી ગુજરાત;
 નમીએ નમીએ માત ! અમારી ગુણવંતી ગુજરાત !
 એકેરા તુજ મણિમંડપમાં આ ઝુકી રહ્યાં અમ શિશ;
 માત મીઠી તુજ ચરણ પડીને માંગીએ શુભ આરિષ !
 અમારી—

મીઠી મનોહર વાડી આ તારી નંદનવનશી અમેલ;
 રસફલડાં વીણતાં વીણતાં ત્યાં કરીએ નિત્ય કદલોભ !
 અમારી—

સંત મહંત અનંત વીરોની બહાલી અમારી માત !
 જમ જમ કરવા તારી જમતમાં અપ્રાપ્ય કરીએ ભત !
 અમારી—

ઉડા ઘોર અરણ્ય વિષે કે સુંદર ઉપવન માંધ,
 દેશ વિદેશ અલોચિત અંતર એક જ તારી છાંય;
 અમારી—

રસસરિતા રસભર અમીઝરણાં રત્નાકર ભરપૂર
પુષ્પભૂમિ ધણટુલ ઝઝૂમી, માત ! રમે અમ ઉર !

અમારી—

હિંદુ, મુસલમાન, પારસી, સર્વે માત ! અમે તુજ પાળ,
અંગ ઉમંગ ભરી નવરંગે ફરીએ સેવા સહુ કાળ !

અમારી—

ઉર પ્રભાત સમાં અજવાળી, ટાળી દો અંધાર !
એક સ્વરે સહુ ગગન ગજવતો, ફરીએ જયજયકાર !

અમારી—

નમીએ નમીએ માત, અમારી ગુણવંતી ગુજરાત !

અમારી—

-શ્રી અરદેશર ખળરદાર.

* * *

૩. ગુર્જરી કોણ કહે કંગાલ ?

ગુર્જરી કોણ કહે કંગાલ ?

માત મુજ મીઠી દિલ દરિયાવ !

(૬)

++ શબ્દીય ગરબાવર્ણિ ++

મીઠી મનોહર વાણી તારી, ઉર ઉરમાં ગુન્નય
રથકારો રૂપેરી ઘંટડી શો મા ! તારો માય !

માત મુજ મીઠી દિલદરિયાવ—ગુર્જરી

અમારા બાગ્ય હીણું છે આજ;

અપર મા કરતી ઘરમાં રાજ;

વિના અપરાધ તગતી મત;

બાળકો કોટી દેતાં શાપ.

અવનિ પર શું અમ સરખા છે કો નિરબાગી લોક ?

માત સગી સમ પારકી શું કદિ પૂરશે ઉરના કોડ ?

હાય ! મુજ ઉર કેં કેં ધઈ જાય

હૃદયસર માઈ આ ડહોળાય—ગુર્જરી

લવે જન પામર વગર વિચાર

કહે છો ' શું શાં પૈસા ચાર '

અમેને તેની શું દરકાર ?

અમારે મન તું હૈયાહાર

ગ્રાહી અધુરી જેવી તેવી, પણ મા તે તો માજ.

કાણુ તજે નગુણા વિણ જગમાં રંક છતાં નિજ માત ?

માત મુજ મીઠી દિલ દરિયાવ

ગુર્જરી કાણુ કહે કંગાલ ?

—શ્રી કલ્યાણી મહેતા

૪. ગુર્જરી સ્તવન

શીળી રાતમાં રે ભોલ, રમીએ સહિયર સૌ સાથમાં રે ભોલ.
રમત વાટમાં રે ભોલ, ફરીએ સહિયર નીતિ સાથમાં રે ભોલ.
શીળી રાતમાં રે ભોલ, રમીએ સહિયર સૌ સાથમાં રે ભોલ,

હવે આંજ આંખડી રેલી મીઠા સર,

નૈસર્ગ રનેહે ઉજવીએ ઉત્તમ ગુર્જરી નર.

સખી ! વિશ્વની શ્રી વાડી હિન્દ માવડી રે ભોલ !

ભલી હિન્દની રસિક ભૂમિ ગુર્જરી રે ભોલ !

ફડી ગુર્જરીમાં પ્રેમ શોભા પામરી રે ભોલ !

સખી ! ગુર્જરી વિલાસ વાડી આપણી રે ભોલ !

શીળી રાતમાં રે ?—

હવે તમને પણ હૃદયથી નમીએ સૌ જગતના;

જન્મ લીધે આ ભૂમિમાં કુદરતે જ્યાં છલકાય.

તીજી ગાતી મોડી નદીએ ત્યાં શ્રી રમે રે ભોલ !

પૂરાં ખીલી બુલી ખેતરે ધીરાં હશે રે ભોલ !

નિર્મલ રમ્ય નવજ રસ ફળ ફૂલ છે રે ભોલ !

સખી ! મધુરકંઠી પંખીમાં પણ શાં વસે રે ભોલ !

++ રાષ્ટ્રીય ગરબાવળી ++

મનહર મોહક ભૂમિ આ, આપણુ એનાં બાળ,
નિર્મળ નેહુ શું નહિ, ધરીએ એ પર બહાલ !

સખી ! માટે, હૃદય શું ના બાળીએ રે લોલ !

સખી ! ગુર્જરીનું હિત શું ના બાળીએ રે લોલ !

સખી ! સ્વાથે એને કાળ શું ના છાંડીએ રે લોલ !

સખી ! સમય આવે પ્રાણને પણ પાડીએ રે લોલ !

શીળી રાતમાં રે—

—શ્રી વસંતવિનોદી.

પ. ગુર્જરી ગૌરવ.

સખી ગુણીયલ ગુર્જર માત, નિત્ય નિત્ય નમીએરે.

થક આપણુ સહુ રમીએત, બહેનો રમીએરે.

જ્યાં નાનાં મોટાં રાષ્ટ્ર, હિત નિત્ય નમીએરે,

ઓખામંડળ સૌરાષ્ટ્ર, બહેનો રમીએરે.

જ્યા ગિરિવર એ ગીરનાર, નિત્ય નિત્ય નમીએરે,

શેત્રેંગે જય જયકાર, બહેનો રમીએરે.

(૫)

* ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરત. *

જોઈ દારિકા પાટણપૂર, નિત્ય નિત્ય નમીએરે,
વળી રૂઢમાળ સિદ્ધપુર ખેનો રમીએરે.

રૂઢ રાજનગરનું શહેર, નિત્ય નિત્ય નમીએરે,
જ્યાં ગાંધીજીની મહેર, ખેનો રમીએરે.

ખેડુત છે બહાદુર લોક, નિત્ય નિત્ય નમીએરે,
એ ચરેતરને ચોક, ખેનો રમીએરે.

સુરતના ગુણીજન યાદ, નિત્ય નિત્ય નમીએરે,
સાક્ષર જ્ઞાન નડીઆદ, ખેનો રમીએરે.

રૂડી પાવાગઢની સહેલ, નિત્ય નિત્ય નમીએરે,
જ્યાં મહાકાળીના મહેલ, ખેનો રમીએરે.

નદી સાબરમતીને તીર, નિત્ય નિત્ય નમીએરે.
ત્યાં દેશ ગજવતો વીર, ખેનો રમીએરે.

ગાંધીજીનો એ બોલ, નિત્ય નિત્ય નમીએરે,
ખાદી પહેરો દઇ કોલ, ખેનો રમીએરે.

૧૭૨૧૭

૬. ધન્ય મારી ભારતભૂમિરે.

અવનિમાંડી ઓપતી ને કાંઈ સંત-સુભટ કેરી માતરે,—ધન્ય
મારી ભારતભૂમિરે.

વિદ્યા—કલાની રૂડી વાટિકાને તારા ગર્ભે રતન—મણિ જાતરે—ધન્ય.
ચરણે મહા નીર ઘૂંધવે ને શિરછતર હિમાલય પહાડરે—
માથે મુકુટ માથે ધર્યો છે કાશ્મીરી મહા મૂલ્યવાનરે—
હૈથે હીરાના હારભારે વહે સિંધુ ગંગાનાં નીરરે—
ઉરે ભર્મા શૂર દૂધડાં તે ધાવે શીખ રજપુત રણુ ધીરરે—
કેડે કટિબંધ એખભારે વિધ્ય-આમુગિરિ તણી હારરે—
જમણે ફરફે મારી માવડીરે તારે પાલવડો ક્ષ્મ્ધ ગુજરાત—
ડાળી ભૂજબે ભેરી ભૂંગળો ને ડોકો સુદેશ બંગાળરે—
ભારત ભૂમિરે મારી ભારત ભૂમિરે તારી રિધિ સિધિનો નહિ પારરે—
વરસો વરસ તારા આંખણેરે ધાય અમ્મતણા અંબારરે—
ગુવાર-ધડં ને બાજરી ને વણિ ચોખા કોળ નહિ પારરે—
લાખો ખેતરમાં નીપજેરે માતા મેંધા મૂલના કપાસરે—
આંખા મુલાખની વાડીઓ ને વળી અમૂલ્ય જૂસતાં ઝાડરે—
રિદ્ધ ને સિદ્ધિ તારી એવી ધણીરે જોનો મણુતાં ન આવે પારરે—
સારા જગતની સંપત્તિરે આંગણીએ એકઠી જણાયરે—

(૧૧)

ભારત ભૂમિરે મારી ભારત ભૂમિરે તારા પુણ્ય તણા નહિ પારરે—ધન્ય
 તેતરીશ કેટિ અતિ બત્રીરે તારા ખોળામાં ખેતનાં આળરે—
 આયે—મુસલમાન—પારસી તે મારી માડીના ઝવરા વીરરે—
 સંપે મળીને એક સાથે અહો સેવા કરે મહા ધીરરે—
 સ્વામી દયાનંદ, ગુરુ ગોવિંદ, રામમોહન, વિવેકાનંદરે—
 ધર્મના સુધારમાં અર્પી ગયારે નિજ કાયા તે આનંદ કંદરે—
 દેવ સમા દીકરા દાદા થયા ને વળી કર્મવીર ગોખલે મહાનરે—
 વિષ વિષ વિઘ્નો ટાળી ગયા ને તારાં વિશ્વે વધાર્યાં માનરે—
 આજ્ઞેય દેશબક્ત એવા અનેક તારા ચરણે ખડા છે માતરે—
 દક્ષિણમાં દીકરા નિલકંઠ ગજપો ને જાણે સ્વરાજ્ય મૂર્તિમંતરે—
 સત્યે શૂરા પૂરા તપસી સમા ગાંધી ગાજે છે હિંદુસ્થાનરે—
 ભૂમિ પંચગ્યમાં રાખી છે નેક ટેક લાલા તે લાજપતરાયરે—
 દેશ બંધુ દાસ તો ગાજી રહ્યા છે બંગદેશે મહારથિ સમાનરે—
 મહમદ—શીકત ધૂમી રહ્યા છે નિર્ભયતાથી કેસરી સમાનરે—
 નેહરૂ પટેલ ને સરલાદેવી વળી શક્તિ સરોજની માતરે—
 લાખો કરોડ આવા સાધુ—સપુત તારી સેવા કરે દિનરાતરે—
 મુઃખ દુઃખ ઉર કાંઈ લેખે નહિને તારી ભક્તિનાં દિવ્ય ગીત ગાયરે—
 હિંદુ—મુસલમાન—શિખ ભેટ્યા ભાઈ ભાઈ થઈ આજરે—
 શસ્ત્ર સુદર્શન રેંટીયો ફરે કાપતો ખેડીના બંધરે—
 અહિંસા સ્વદેશી ધર્મ ગણી પાળે મન વચનને કર્મરે—
 અમર તપોરે માન અમર તપોરે તારો પુનિત નામ મહિમાયરે—
 દેખે આશિષ માત આલુડાં તારાંની ફળજે સ્વરાજ શુભ આશરે—

૭. માડીની ઝુંપડી.

દુઃખીયાંતો વિસામો રે, માડી તારી ઝુંપડી.

રણવગડાનો છાંયો રે, આંધળીઆની લાકડી.

કુંજ નિકુંજે લચી વલ્લરી, નિઝરીઆં સંતાય,

અમલ કમલ દલ પર પંખીડાં, બ્રહ્મલીલાને ગાય.

રઠિઆળી એ વાડી રે, સોહવતી જે ઝુંપડી.

આજે ખાવા ધાતી રે, નિર્જન રણમાં ઝુંપડી.

ધર્મ કર્મ રસ કસ લૂંટાયા, ધરધર વખરી હીર,

છતી સંતતિ સત્ત્વ લૂંટાયું, ખેંચાયાં તુજ ચીર;

લૂંટાતી ઓ માડી રે, ખાલી તારી ઝુંપડી.

ખાલી તોયે મારી રે, માડી તારી ઝુંપડી-દુઃખીયાં

ધન સંચી ખેતર સૂકવીયાં, દવ પ્રેર્યો ચાપાસ.

રાતી વિભુની આંખડી દેખી પંખીડાં પામે ઝાંસ.

તેને સોડે રહાતી રે, માડી તારી ઝુંપડી;

પોષણીઆં શી પાતી રે, આછી મીઠી રાખડી-દુઃખીયાં

વન ઝિંટયાં સિંચાણે સઘળાં, અવશ થડયાં તુજ બાળ,

દાંઘ હયાંને હડધૂલ-કરીતે રણવગડે દે મારે;

* ગાંડીધ સાહિત્ય મંદિર, સુરત. *

અંકે બેવા ધાતી રે, તેને માતા રાંકડી.
 શીળી છાંચે ધાતી રે, માડી તારી ઝુંપડી-દુઃખીયાં.
 કલુકણ કાન્ને વનસ્ત વિઝે તુજ યાલુડાં પાંખ,
 પલુ સુખ દુઃખનાં લહાણાં લેવાં, ઠરતી તુજ પર આંખ.
 અંતે તું સંધરતી રે. માતા મ્હારી દુખળી;
 પ્રભુનો પથ દાખવતી રે, માડી તારી ઝુંપડી-દુઃખીયાં.
 તુંજ જીવન અમ તું સર્વસ્વ, તુંજ સુધાનો સાર,
 મૂર્તિમતી વત્સલતા દેવી તું સુરભોક્તું દાર;
 નંદનવન શી જ્ઞાતી રે, અમને તારી ઝુંપડી.
 જન્મભૂમિવત પાળી રે, શલુમારીશું ઝુંપડી-દુઃખીયાં.

—સ્વ૦ જીવાશાહ પટેલ

૮. ભારતનાં યશોમાન.

ભગિની ! ભાવે આજે બેળાં મળીને આપણે રે !
 કરીએ હિંદ-માતનાં પ્રેમેથી ઝુલુ-માન;
 ચૂમીને પુનિત જનની કેશં સિન્ધ-ચર્ચને રે ।-ટેક.

સાખી:

નંદન-વન અયનિમદિં, કલ્પ-વૃક્ષ સમ ભાવ.
 ધેનુ કામદૃધા બંતી, પૂરે મનના ભાવ.
 માતા ! સર્વ પ્રજાઓ આકર્ષાઈ તે થકા રે !
 આવે લેવા ત્હારું પવિત્ર સુખદ શર્ણુ !
 ભગિની ! —૧

સાખી:

ધર્મ-ધરિત્રી ભાવડી ! કણ્ણનો અંધાર,
 ઝરણાં ઝરતાં સ્નેહનાં ત્હારે હૃદયગાર.
 માતા ! પુનિત ભાવે પુત્રસમાં ધરી ભાવને રે !
 પૂરતી સર્વ ક્રોધના મન-માનીતા ભાવ !
 ભગિની ! —૨

સાખી:

કૃષ્ણ, રામ, આત્મસમા, ભાર્ગવ ને વામન;
 અવતારો બહુ અવતર્યા જનની ! આ તવ તસ.
 મુનિ બ્રાહ્મ, ચરણ, જલુ અને શુકદેવજીરે !
 આદિ જન્મ્યા જ્યાંથી નમીએ ધારી પ્રેમ !
 ભગિની ! —૩

સાખી:

સાવિત્રી, તારા, સીતા, દ્રૌપદી, નૌપધ-વામ:
 અનસયા, મદોહરી, પ્રાતઃસ્મરણીય નામ.

* ગ્રાંડીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરત. *

ગાર્ગી બ્રહ્મચારિણી, સતીઓનું સુખધામ જે રે !
માતા ! દીધો આવી પુનિત નારને જન્મ !
ભગિની ! —૪

સાખી:

પવિત્ર ને પુણ્યદ વળી, શ્રુતિ સ્મૃતિનાં વેણુ;
મહાભારત ને ભાગવત, ઉપનિષદ-દર્શન.
એવા સત્ય સનાતન ધર્મતણા સિદ્ધાંતને રે !
શીખી, વતી તરીએ પ્રેમે આ ભવ-સિંધે !
ભગિની ! —૫

સાખી:

દેવ-ભૂમિ તુજને ગણે દુનિઆમાં સડ કોય;
લેવા ઉદર તાહરે, જન્મ ભાવના હોય.
એવી તીર્થ-સ્વરૂપા પવિત્ર ભારત માત ! તું રે !
માની અહોભાઅ ને ક્રીએ ત્હારી સેવ !
ભગિની ! —૬

—‘શ્રી-મણિ-મંડન’

૯. ભારતી સ્ત્રી-ગીત.

(ગરબે રમવાને ગોરી નીસર્યાં રે લોલ-એ રાગ)

ગરબે રમવા સાહેલી સંચરે રે લોલ
ભારતીમંદિરે ચાર ચોક, પ્રીતિથી ફરે રે લોલ
આવો બહેની ! ગીત રંગ રેલીએ રે લોલ-ટેક
દેશ વાડી નવ પલ્લવે બરી રે લોલ
કુંજ કુંજ ધારી પુષ્પપુન્જ, વૃક્ષવલ્લરી રે લોલ
આવો બહેની ! જનની-ગાન ગાઇએ રે લોલ—ગરબે

સાખી:

ભાગીરથી, ગોદાવરી, અક્ષયુત્ર શુભ તીર;
રમે સિંધુ કાવેરી જ્યાં, રમ્ય નર્મદા તીર.
ગુર્જરી બંગસુંદરી મળી રે લોલ
કાશ્મિરી, દ્રાવીડી, મહારાષ્ટ્રી રજપુતાણીઓ રે
આવો બહેની ! ઐક્યતાન ગાઇએ રે લોલ—ગરબે

સાખી:

હિમાલય શિરસમ ઉંચી, નિર્મલ એ મન આશ,
બિન્ન અતિ રીતિ તદપિ રહ્યા, એક ઉર અમ વાસ.

(૧૭)

લાવો-લાવો હૃદયપાત્રમાં ધરી રે લોલ
મંગળ પ્રીતે અર્ચ્યં, ભક્તિ આત્મસુવાસે ભરી રે
આવો બહેની ! માતૃભૂમિ પૃથ્વીરે લોલ—ગરબે
—શ્રી સુમન્ત.

૧૦. ભારતી—પૂજા.

(ગિરધારીરે, વાત કહું તે વિચારે)

ભારત મારે—

પ્રેમે પૂજન તુજ કરિયે,

વળી સેવા તુજ આદરિયે—ભારત મા

મા સેવા તુજ પાવનકારી રે,

સહુ સંકટને હરનારી રે,

વળી ભક્તિ હૃદય ભરનારી રે—ભારત.

તારી સેવાનાં રૂપ ન્યારાં રે,

સ્વદેશીમાં ને રેંટીયે સમાયાં રે,

વળી દેશપ્રીતિમાં મનાયાં રે—ભારત.

અમે આજ પ્રતિજ્ઞા કરીશું રે,

બસ વસ્તુ સ્વદેશી વાપરીશું રે,

એવી રીતે સેવા આદરીશું રે—ભારત.

—શ્રી નટવરલાલ વીમાવાળા.

(૧૮)

૧૧. સૂતર કાંતોને.

રાગ—(અલખેલી અંખામાત જોવાને જઈએ)

સૌ જાહેનો ધરીને ઉમંગ, સૂતર કાંતોને;
 નિજ કરવા નિર્મળ અંગ, રેંટિયા રાખોને.
 સત્ય શિયળ સચવાશે જોઈ, સુજો ન દુર્ગુણ એકરે,
 વિદેશી વસ્ત્રો ત્યાગ કરો તમે, સમગ્ર રૂડાં વિવેક-સૂતર.
 ફેશન તણી હવાએ ધુલ્યાં ન રત્યું પોતાનું બાનરે,
 નિર્લજતાતોનો આંક રહ્યા નહિ બન્યાં તે છેક નાદાન-સૂતર.
 ઝીણાં વસ્ત્રોનો મોહ મટાડી, મનનો કરોને નિરોધરે,
 હાથે સૂતર કાંતો પોતે, એવો ગાંધીજીનો બોધ-સૂતર.
 માતાઓ જ્યારે મનથી સમગ્ર, કરશે મદદ અપારરે,
 દેશ તણાતવ ઉદ્ધાર થાશે, વદે મહાત્મા વારંવાર-સૂતર
 શક્તિ રૂપે થઈ ચક્ર ફરવો, સુદર્શન શુભ નામરે,
 સૂતર તાંતણે સ્વરાજ મેળવશો, ઉરમાં ધરીને હામ-સૂતર.
 ગૃહસ્થોના ધરનું એ રમકડું, સાધન ગરીબનું થાયરે,
 લાભ સર્વને સરખો આપે, મર્યાદા સચવાય-સૂતર.
 વિધવાઓએ અવસ્ય લેવું, રેંટિયા વ્રત નિરધારરે,
 ધર્મ આખરે તો સચવાશે, તરશે આ સંસાર-સૂતર.

ચૂલા વિના ઘરમાં નવ ચાલે તેમ રેડિયા વિષે એક ગણાયરે
હમેશાં તમે સતર કાંતો દુઃખ દરિદ્ર દૂર થાય-સતર.
શું મહિમા કહું રેડીઆનો હું, કહેતાં ના આવે પારરે;
અનુભવી જન સુખ, એતો જાણે, જેની કાર્તિ ત્રિભુવન ગાય-સ.

—શ્રી ગોધરાકર.

૧૨. સ્વદેશી.

અમે તો વસ્તુ વિદેશી વિસારી
ગણી છે સર્વ સ્વદેશી પ્યારી—અમે
મેંધિરા અમ મુલ્ક તણી ધરણી રસકસ ઉભરાતી,
જાત ભાઇની જહેમતથી ઉપજેલ ચીજ સ્વીકારી—અમે
અંગ ઢાંકવું વિદેશી વસ્ત્રે વરવો લાગે ઢંગ,
ધાડી પાતળી જન્મભૂમિની પાદી શરીરે ધારી—અમે
રઢિયાળા સહુ દેશહુનરો ખીલવશું ભલિ ભાત,
રખવાળા એ સ્વતંત્રતાના મોહનમંત્ર પુકારી—અમે
—શ્રી આખે હયાત.

૧૩ સૂતરને તાંતણે.

અમે લઘશું આજ સ્વરાજ્ય

સૂતરને તાંતણે !

નહિ લેવા જઇએ રાજ્ય

અધમને પારણે !—અમે૦

અમે કરીશું સેવા સંઘની

છે સત્ય માર્ગ સ્વરાજ

સૂતરને તાંતણે !—અમે૦

સહકાર કરી સહુ હિન્દમાં

અમે લઘશું પૂર્ણ સ્વરાજ્ય

સૂતરને તાંતણે !—અમે૦

પ્રિય ધર્મયુદ્ધ, આ હિન્દુનું

અમે છતીશું જ સ્વરાજ્ય

સૂતરને તાંતણે !—અમે૦

કરી આત્મવિકાસ અનેકધા

પરશક્તિઓ લઇ સાથ

સૂતરને તાંતણે !—અમે૦

(૨૧)

હિન્દે અતિયોગ અન્યાયનો

કરીશું અશસ્ત્ર અસહકાર.

સૂતરને તાંતણે !—અમે.

કરી આત્મશુદ્ધિ બળ પામીએ !

અમે છતીશું જ સ્વરાજ્ય

સૂતરને તાંતણે !—અમે.

અમે લઈશું આજ સ્વરાજ્ય

સૂતરને તાંતણે !—અમે.

—શ્રી કનુભાઈ દેશાઈ

૧૪. રેંટિયો.

ભારત ભાગ્યોદયનો, રૂંડો રૂપાળો રેંટીઓરે;

મનહર, સુખકર, દુઃખહર, દયાનિધિ એ દેવ

પ્રીતે, પધરાવોને મંદિરમાં સૌ બહેનડી રે.—ભારત.

સાખી:

જુનો પુરાણો રેંટીઓ, ફરતો હતો ગ્રહમાં,

તબ્યો જોહને જ્યારથી, દુઃખી થયાં સૌ કોય.

(૨૨)

તેના પાપે પરદેશીની ગુલામીમાં પડ્યા,રે
કરશે મુક્ત તમોને જીવનપ્રાણધાર
પ્રીતે પંથરાવોને મંદિરમાં સૌ જાહેનડીરે-ભારત.

સાખી:

કપાસ ભારત દેશનો, પરદેશી લઈ જાય,
આપે વીશ કરોડ ને, આસડ ધસડી જાય.
આવે ખોટ ખરી અડી, ખેતાળીશ કરોડનીરે,
એથી દેશ આપણો, બહુ દુર્જીવ દેખાય,
પ્રીતે પંથરાવોને મંદિરમાં સૌ જાહેનડીરે-ભારત.

સાખી:

અતપૂર્ણ આ દેશનો, રૂડો રેડીઓ સ્થાય,
ફેરવજો ધરી ટેકને, અધિક આનંદ હોય.
કાંતી હાથ વણેલાં વસ્ત્રો અંગે ધારજોરે.
અવિનાશી કંઈ થાશે, દેશ તણો ઉધ્ધાર,
પ્રીતે પંથરાવોને મંદિરમાં સૌ જાહેનડીરે-ભારત.

૧૫. રંગીલો રંટિયો.

રૂડો રંગીલો મારો રંટીયોરે બેન,
જાણુ નાનીશી નાજુક મીલ જો;
ગાતી પ્રભુજનાં પારણારે બેન,
કાંતું પરોવી દીલ જો. રૂડો રંગીલો.

ભાઈરે સુતારીએ ધડી દીધોરે બેન,
એનો એ મોટો ઉપકાર જો;
જીવાનીને એ જાળવેરે બેન,
વૃદ્ધાવસ્થાનો આધાર જો. રૂડો રંગીલો

કાંતું ઝીણું, ને ભડું કોકડારે બેન,
થાયે સફળ નવરાશ જો;
દેવે દીધોરે દિકાદણોરે બેન,
આવે હૈયામાં હોંસ જો. રૂડો રંગીલો.

રંકને આપે રોટલોરે બેન,
ઢાંકે ઉધાડાં અંબજો;
શ્રીમંતને પરમારથ શીખવેરે બેન,
વળી વધારે ઉમંગ જો. રૂડો રંગીલો.

આંખને એ આંત કંઠવેરે બેન,
હાથ બને હોશિયાર ને;
વિધવાને એ ધન વીરડોરે બેન,
સધવાને સ્વર્ગ નીસાર ને.

રૂડો રંગીલો

અહિને બહુ ઝીણી કરેરે બેન,
શમ દમ શીખવનાર ને;
એવો મધુર સૂર ઉચ્ચારેરે બેન,
જાણે જગપતિનો જળકાર ને.

રૂડો રંગીલો

જેની દીવેટ દેવ દીવડેરે બેન,
એના કરી પટકુળ ને;
પહેલાં પહેરાવું મારા દેવનેરે બેન,
વરસાવે આશીષ ફૂલ ને.

રૂડો રંગીલો

ધન્યરી અમારા રેડીયારે બેન,
મંડાવજો ધેર ધેર ને.
મોહન મનથી નહિ મૂકેરે બેન,
નામાં ઉઘાડાંની મ્હેર ને.

રૂડો રંગીલો.

—શ્રી હંસ

૧૬. દેશનો રત્નભંડાર

બળું મારી ભરતભૂમિ.

ઝળઝળતી જ્યોતિ સમાન; બળું મારી ભરતભૂમિ.

સોહે શશી રવિ સમ સંતાન, બળું મારી ભરતભૂમિ.

નિર્ભય જયઠંકાર ગજવતા શુદ્ધ સનાતન વીર રે,

સત્યાગ્રહી સમશેર ગ્રહી ગુર્જર ગાંધી ગંભીર-બળું.

તાજહીણા રાગને નામે દિશેજશા મશહૂર રે,

સ્થાન સવાયું ઝીણું ઝીણાએ મુખાધ છે મગર-બળું

શિવાજીના વંશજ દક્ષિણે, રાનારે રૂપવાળ રે,

ગુર-શિખના અંશે તપન્ન, તિલક કેસરી બાળ-બળું

પંજાબે પયગંબર સરખા લાલા લજપતરાય રે,

મદ્રાસે મન મોહક મૈયા ખિસંટ વહારે ધાય-બળું

વન ગૂહા ગઠ બેઠક ગર્જન સિંહ સમોવડ શર રે,

બંગાળે બેનરજી ઠાકુર બાબુ કુટુમ્બ ભરપૂર-બળું

આયરને માલવિયા તાતા બોઝ જદુ સરકાર રે,

હક, અલિ, નેહુ, નભતારકુરે તેજ અપાર-બળું

લોકમાન્ય ને દેશદીપક બહુ સત્યાગ્રહી ભૂમિભક્ત રે,

અમ હિત અરથે ભરતભૂમિ ! તેં આપ્યાં અમુલ્ય રત્ન-બળું

—શ્રી કેશવ હ. શેઠ.

(૨૧)

૧૭. વીર હાક

હાક પડી વીર નર ભગજીરે, બની બહાદુર આવાર

ધરી શસ્ત્ર અસહકાર, (૨)

રણનાં રણશિંગા વાગીઆં.

સાબરમતીથી સૈન્ય નીસર્યું રે, બન્યા ગાંધી સરદાર

રેડીઆ હામ હામ થાપીઆ,

કાઢે સૂર અસહકાર(૨)—રણનાં.

અંક સુદર્શન ફરી ચળ્યું રે, ભલી ભારત મોઝાર,

હસે દિશા લાગી ડોલવા,

કહે કરો અસહકાર(૨)—રણનાં.

શોકત મહમદ બે બંધવારે, ખરા મુસલીમ સરદાર.

ગાંધીજીના બન્યા જોડીઆ,

ધર્યું શસ્ત્ર અસહકાર—રણનાં.

ઉત્તરથી લાલા પધારીઆરે, ફરી કીચલુના સંગ,

નેહરૂએ અઢાળાદ ડોલાવીયું,

ફરી વઢીલાત બંધ—રણનાં.

(૨૭)

બંગમાં દેશબંધુ જાગીયારે, કરી વૈભવનો ત્યાગ,

ગાંધીજીને કહેણુ મોકલ્યું;

છઉં દેશનો હું દાસ—રણુનાં,

મદ્રાસમાં યાદુજી ધૂમતારે, જેને રાધવની સહાય,

જેલમાં જઈ પાવન થયા,

નહિ માંગ્યો જેણે ન્યાય—રણુનાં.

દક્ષિણમાં કેલકર દોડતારે, જેની વાગે વીર હાક,

તિલક જતાં જે ડગ્યા નહિ,

નહિ સરકારની ધાક—રણુનાં.

દિલ્હીના મસજીદ મસ્જીદો, કર્યો નુસખો તૈયાર,

ગોળી બનાવી આપી દેશને,

જેનું નામ અસહકાર—રણુનાં.

દેવી સરોજની મોખરે. જેનો કોયલનો કંઠ,

ભારતની નારી જગમગતાં,

જેણે રાખ્યો છે રંગ—રણુનાં.

મુંબઈમાં હોટાણી બુઝીયારે, ધરી દીન માટે દાઝ

લાખો કરાવ્યા રેડીયા,

જેણે સારું દેશકાજ—રણુનાં.

મોહમયી જે મોહમાંરે, કાધી નિદ્રાનો ત્યાગ

એકે અવાજે આગળ ચઢી,

રાખી ભારતની લાજ—રણુનાં.

(૨૬)

++ શબ્દીય ગરબાવળી ++

ભાર્ગ ભંડ્યા રંગ રાખીયોરે, કરી ફેશનનો ત્યાગ,
પારસી પંચને જઈ મળ્યા,
લીધો ગાંધીજીનો સાથ—રણુનાં

રામ લક્ષ્મણની જોડલીરે, ખરા પંચના પટેલ,
ધૂમી રચ્યા છે ગુજરાતમાં,
કરી મૂકી રેલછેલ—રણુનાં.

વામન ડોલાવે પંચમહાલનેરે, જીએ સાધુ સરકાર,
બેઠેને લાત મારી ટેકથી,
કર્ષો પૂણું અસહકાર—રણુનાં.

ખેડામાં ખેલતા અગ્ન્યાસજીરે, બની બહાદુર જીવાન,
મિલવાણી આપ્યા ગુજરાતમાં,
હેતા રાષ્ટ્ર તણું જ્ઞાન—રણુનાં.

આલીમના મોટા ઉદ્ધારે, કર્યો સાથે ઇકરાર
તર્કે-મવાલાત તો કરે
સૌ મુસ્લીમ નરનાર—રણુનાં.

આફત ખિલાફત આવી પડીરે, જીએ પંચનના માર
જલીયાંબાગે જઈ ઉભા રહો,
સુણો ધ્વનિ અસહકાર—રણુનાં.

ઠંથ્યાણુ, દબાણ એ જોડીઆરે, જેને એદરસની સહાય,
ભારતમાં સુરત આગળ કર્યું,
હવે ઘાશે જયકાર—રણુનાં.

(૨૬)

* ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરત. *

વરધામાં જમનાજી જાગીઆરે, જેને ત્રેપારીનો સંગ,
રંગીઓ પ્રેમથી વધાવીઓ,
વિદેશી માલ કર્યો બંધ—રણુનાં.

હક સાહેબ હકનો રહ્યારે, બન્યા સાચા ફકીર,
ગંગા તટપર જઈ વસ્યા,
ધન્ય આવા જે વીર—રણુનાં.

આખાલવંધ સૌ દેશનારે, ખેલે રંગીઆના ખેલ,
સતરના તાંતણા તાણતાં
સૌ હોંસે જાય જેલ—રણુનાં

મારો નહિ મરતાં શીખોરે, આવો ગાંધીજીનો મંત્ર,
મંદિર ગણો તમે જેલને,
તમે થાશે સ્વતંત્ર—રણુનાં.

આલમ અઢાર આવી મળીરે, પડે રણુમાં બહાદૂર
રેડીયા ચક્ર લઈ હાથમાં,
ગોળા ફેકે દૂર દૂર—રણુનાં.

જૂઝે છે વીર બધા જંગમારે, ધરી અહિંસાની ઢાલ
જેલમાં જતાં જે ડરે નહિ,
સુખિ દેતા જનમાલ—રણુનાં.

દેશના બંધુ જાગજોરે, તજી આજસ તમામ.
આવો અવસર નહિ આવશે,
રખો ભારતનું નામ—રણુનાં.

—શ્રી ગોધરાકર.

१८. हिंदनो उध्धारनार.

जग्यो सभि ! हिंदनो उध्धारनार,
 देशधेसो गांधी जुनरातभा.
 आवी सभि ! भारतना भाज्यनी खुवार,
 किरणु किरणु प्रगटे परभातना.

भारत मानां आजुजं करतां दुःप्रपेकार,
 अनवस्त्र विणु रणवणेदुःप्रभरियो संसार.
 जग्यो सभि ! दुःप्र पाप हूर करनार,
 देशधेसो गांधी जुनरातभा.
 प्रेम वटे देहतण्णां करतो जे दान
 विश्वप्रेमी संत गांधी भारता

शान्त दुःप्र करी पीडतो, वणी जेनो वेपार,
 दुःप्र हूर करवा सज्यो, यरणो तारणुद्धर;
 आवे सभि ! सुतरने तांतणे स्पर्शान
 थाय हूर दुःप्र सहु जेतनां.
 आय हिन्द भात विश्व करी सरतांज
 किरणु कंध प्रकाशे जे प्रभा तण्णां.

—श्री नटवरदास बीमावाणा.

૧૯. રાસ.

મોહનમંત્રે જગાડી આલમ હિંદની રે લોલ—ટેક.
 વેણુ સત્યની વગાડી ગબીર નાદની જો— મોહન.
 અખિલ ભારતમાં અવ્યતારી અબકતી રે લોલ.
 અસહકારમાં અતાવી ચાવી અભયની જો— મોહન.
 વીર હાક લેા વગાડી વિશ્વ વ્યાપતી રે લોલ.
 મર્જના મળ્લથી સત્યસિંહનાદની જો— મોહન.
 દીપ્તી છુલ્લુ છવનમ્મં તણી પાતમી રે લોલ.
 ગાંધી-ધર્મ-દીક્ષા પૂણુ પરમ પાવની જો— મોહન.
 છવન સમુદ્ર, હંચાલુ તો વિચારની રે લોલ
 તણુ કેમવ ક્યા કણુ વ્યાચારની જો— મોહન.
 અડગ પ્રહલાદ કિંદલકત ભાવતાં રે લોલ
 ભડ અગીરશ સ્વલ્લ-મંગ લાવતા જો— મોહન.
 પૂર્ણ પ્રમુદ્યો છે લાણુ ભારતભોમની રે લોલ
 અસત્ય અપીતિ, તણુ હોયતો જો— મોહન.
 હિંદુદાયમાં હામ તો લમામ છે રે લોલ
 હિંદીવાન પુણ્યનામ મહિં માન છે જો— મોહન.
 ભાગ્યભાણુ તો ઉદે થયો છે ભારતી રે લોલ
 બ્યાં ઉદે થાય શ્રી ગાંધી વીર મહારથી જો— મોહન.

—શ્રી વિદલરાય આવસુતથી,

૨૦. ગાંધીજી.

પોરબંદરથી નીઃસર્યા મહા ગાંધી રે,

એ તો પરવસીયા ગુજરાત;

કમ્મર બાંધી રે.

૧

ફડી સાબરમતીને તીર,

મહાત્મા ગાંધી રે;

વાળી આસન બેઠો એ વીર;

કમ્મર બાંધી રે.

૨

પીવા ખાવાના રસ એણે છોડીઆ,

મહા ગાંધી રે;

એને પહેરવાં ખાદી વસ્ત્ર,

કમ્મર બાંધી રે.

૩

આજે ભારત મહિમાનો સંઘ,

મહાત્મા ગાંધી રે;

કાંતે રેંટીયા ઘેરેઘેર,

કમ્મર બાંધી રે.

૪

ન્યાય નીતિની રાખી છે ટેક,

મહાત્મા ગાંધી રે;

એનો સાચા સાધુનો બેખ,

કમ્મર બાંધી રે.

૫

એ તો થાક્યો ન થાકે વીર,
મહાત્મા ગાંધી રે;
એને હોય છે મ્હોટી ધીર,
કમ્મર બાંધી રે. ૬

એને શક્તિ સત્યાગ્રહ સોલલાં,
મહા ગાંધી રે;
માંડ્યાં અસહકાર નિશાન,
કમ્મર બાંધી રે. ૭

મન જીત્યો તે જીત્યો સંસાર,
મહાત્મા ગાંધી રે;
એ તો સન્તોષે સારવ્યો સાર,
કમ્મર બાંધી રે. ૮

હોય શૂરા તે કરજો સાથ,
મહાત્મા ગાંધી રે;
એણે બીડી છે બળીયા શું બાથ,
કમ્મર બાંધી રે. ૯

પહેલાં કહેતાં ગાંડી ગુજરાત,
મહાત્મા ગાંધી રે;
હવે માને ગાંધીની ગુજરાત,
કમ્મર બાંધી રે. ૧૦

— શ્રી રામચંદ્ર.

૨૧. ગાંધીજીનો કારાવાસ.

સરકારે પૂર્ણ ગાંધીજી જેલમાં,
જે સાંભળતાં દિલ સૌના ચીરાયજો;
છાતી ફાટે હૃદય મુઝાયે હિંદનું.
હિંદ તથા શિરતાજ ગયા છે જેલ જો—સરકારે. ૧

દુશ્મનની પણ આંતરડી દૂભાય છે,
દુઃખ પામે છે દેખી આ અન્યાય જો;
આ સરકારે ધોર જીલમ કીધા મથા,
પણ ગાંધીને જકડી વાળ્યો દાટ જો—સરકારે. ૨

દુશ્મનનું પણ દિલમાં સાફ ચિંતવે,
દુશ્મનની સેવા કરવા તૈયાર જો;
પ્રેમતણા મંત્રોથી સૌને જીતીયાં,
એવા ગાંધી આજ પૂરાયા જેલ જો—સરકારે. ૩

આંખો ખોલાં, ઉંઘ ઉડાડો બહેનીઓ,
ગાંધીજીની આજ્ઞા સરવે પાળજો;
ગાંધીજી વહાલા જો તને હોય તો,
પરદેશી કાપડની છોડો પ્રીત જો—સરકારે. ૪

એક વચન ગાંધીનું કોટી રતનું,
પરદેશી વસ્ત્રોની કુટી બદામ જે;
કહો તમે બેમાંથી સાચવશો કયું ?
ગાંધી આજા કે પરદેશી વસ્ત્ર જે—સરકારે. ૫

ગાંધીજીએ જ્ઞાન તમોને આપીયું,
તમ કાળે વેઠ્યા દુઃખ પારાવાર જે;
તમ કાળે વળી આજ ગયા છે બેલમાં,
ગાંધી આજા પાળો વહાલી ખેડેન જે—સરકારે. ૬

પરદેશી વસ્ત્રો લક્ષ્મી લૂંટી ગયાં,
ભાઇ ભાંડુ લાખોના લીધા પ્રાણ જે;
નાણાં દાણા ખૂટ્યા એના સંગથી,
પરદેશી ખેડેયામાં પૂરી હાણ જે—સરકારે. ૭

અરે દયાળુ ખેડેનો આ શી કઠોરતા,
નિર્દયતા તમને શોભે નહિ ખેડેન જે;
આસુ સારો હૈયું ખોલ્યા આપનું,
સમજીને ખાદી પહેરો બલી જાત જે—સરકારે. ૮

પત્થર પણ પીગળે છે ગાંધી પ્રેમથી,
પત્થરથી પણ આપ જશો શું ખેડેન જે;
ધર્મ તમારો સમજી ખાદી પહેરજો;
પરદેશી વસ્ત્રોને બાળો આજ જે—સરકારે. ૯

જે ખેડેનો પરદેશી વસ્ત્રો ખેડેશે,
દેશ તણી દુશ્મન કહેવાશે તેહ જે;

દુઃખ પામી બીજાને પણ દુઃખ આપશે,
જીવંતર એવું જાશે કેવળ ફોક જો—સરકારે. ૧૦

સમજી જાહેનો, સમજો સાચી વાત આ,
તમને કહું છું સાચો ખાદીધર્મ જો.
ખાદી પહેરી દેશ તણી સેવા કરો,
માનો જાહેનો સાચી મારી શીખ જો—સરકારે. ૧૧

૨૨. ગાંધી મહિમાનો રાસડો.

અવનિ હિંધારવા અવતર્યા, પોરબંદર ગાંધી મહારાજરે
ધન્ય ધન્ય ગાંધી વીરા રે—

બાલ્યાવસ્થાથી સત્યના રે,
બન્યા સાચા શૂરા મહા ભક્ત રે. ધન્ય
ભક્તિ કરી માત તાલ્મી રે,
અરમારથ સ્વિખ્યા બધી દેવ રે. ધન્ય

* ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરત. *

આરે વિલાયત સંચર્યા રે,
 વીર-માતાએ બાધા દીધ રે. ધન્ય
 પરબ્રીનો સંગ તમે છોડજોરે.
 દારૂ માટી કરાવ્યા બંધ રે. ધન્ય
 ભણી ગણીને દેશ આવીઆરે,
 પછી પહોંચ્યા આફ્રીકા દેશરે. ધન્ય
 દેશી બાઇઓના દેખી દુઃખડારે,
 ઝંપલાવ્યું છોડી ધન માલરે. ધન્ય
 બાર બાર વર્ષ દુઃખ વેઠ્યા રે,
 જલયાંત્રા કરી બહુ વાર રે. ધન્ય
 પત્થર ફેડ્યા નિજ હાથથી રે,
 પાયખાના કર્યા વળી સાફ રે. ધન્ય
 જીવલેણ હુમલો વેઠી લીધો રે,
 અણુસમજી પડાણુનો ધાય રે. ધન્ય
 હિંદુ મુસ્લીમનું એક્ય સાધીયું રે,
 ક્ષમા આપી પડાણુને સાવ રે. ધન્ય
 પત્થર જેવાને કર્યા હીરલા રે,
 નબળા ને બનાવ્યા વીર રે. ધન્ય
 ડોકો વગાડ્યો જગતમાં રે,
 જીત પામ્યા સત્યાગ્રહી વીર રે. ધન્ય

++ રાષ્ટ્રીય ગરબાવળી. ++

ભરતી કરી ગુજરાતમાં રે,
 દેવા બ્રીટીશ રાજને સહાય રે. ધન્ય

સત્યાગ્રહી ધ્વજ રોપીયો રે,
 દેખાયા છે બેડાના લોક રે. ધન્ય

કાળ્યા મળુરના દુઃખડાં રે,
 ચંપારણમાં કરી દિન રાત રે. ધન્ય

અદ્દા હતી સદ્ગારમાં રે,
 બળે મળશે હિંદીને ન્યાય રે. ધન્ય

હિંદી પ્રજામત કોરે મૂકી રે,
 કર્યો રોક્ષેટ એકટ પસાર રે. ધન્ય

એલા ગાંધીજી આ સમે રે,
 સર કાંધી મોટી કુબેશ રે. ધન્ય

પકડ્યા પંજાબમાં પેંસતા રે,
 વીર ગાંધીને પલવલ ગામ રે. ધન્ય

સંયમ પ્રજામાં નહોતો પૂરો રે,
 તેથી ફુલ્લડ થયા ડામ ડામ રે. ધન્ય

દાખી દેવા બળ જોરથી રે,
 ડાયરે તો ચલાવી તોપ રે. ધન્ય

જલ્લીયાનવાલા આગની રે,
 કથા સાંભળતા જ્વાળા થાય રે. ધન્ય

* ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર સુરત. *

પંજબ જુલમની સાથે બળ્યા રે,
 ખિલાફતનો મહા અન્યાય રે. ધન્ય
 હિંદુ મુસ્લીમ બાઇબધો થયારે,
 કર્યો ખિટન સાથે અસહકાર રે. ધન્ય
 દહાડે દહાડે જોર જાગી ગયું રે,
 આત્મશુદ્ધિના યુદ્ધનું હિંદ રે. ધન્ય
 લાલાજી, દાસ, નેહરૂ રે,
 દેશપાંડે, પટેલ બડવીર રે. ધન્ય
 મહમદ શૌકત અને કીચલુ રે,
 મહા જોદા જોડાયા સાથ રે. ધન્ય
 શાહિનો મંત્ર બધે પાઠવો રે,
 રેડીયાને કર્યો રણુકર રે. ધન્ય
 પરદેશી વસ્ત્રના મોહથી રે,
 છોડાવી પ્રજા બલી ખાત રે. ધન્ય
 અલંગનું દુઃખ મહા કાપીયું રે,
 જાણી જાણ્યા મહેતા નરસિંહ રે. ધન્ય
 રાષ્ટ્રીય જ્ઞાન રૂઠું આપવા રે,
 રચાવી ગુજરાત વિજ્ઞાપીઠ રે. ધન્ય
 આવ્યા શાહનવા હિંદમાં રે,
 બની નેહરુશાહના દાસ રે. ધન્ય

++ રાષ્ટ્રીય ગરબાવળી. ++

શાંતિનો મંત્ર પ્રજા બૂલી ગઈરે,
 ન્યારે મુખઈ પડી હડતાળ રે. ધન્ય
 જાગ્યું તોફાન મારામારી વધી રે,
 વીર ગાંધીની જાતી ચીરાયરે. ધન્ય
 દેવી સરોજની, સાથમાં રે,
 ક્યાં આગેવાનો શાંતિ કાજ રે. ધન્ય
 પૂરું પ્રાયશ્ચિત માથે લીધું ને,
 કરે ગાંધીજી ચાર ઉપવાસ રે ધન્ય
 ચીરીચોરાએ દાટ વાળીયો રે,
 પ્રજા બની પાગલ હેવાન રે. ધન્ય
 યુદ્ધનો માંડવો રોપ્યો હતો રે,
 બારડોલી ગાંધી સરદાર રે. ધન્ય
 ચીરીચોરાના મહા પાપથી રે,
 બારડોલી હડત કરી બંધરે. ધન્ય
 કરી પ્રાયશ્ચિત આદ્યું રે,
 ક્યાં પૂરા તે પાંચ ઉપવાસ રે. ધન્ય
 શાંતિ પેગામ બધે એકલ્યા રે,
 કરી સ્થાપ્યું શાંતિનું રાજ્ય રે. ધન્ય
 જોદ્ધા પૂર્યા છે બધા જોલમાં રે,
 સરકારે દેખાડ્યું જોર રે. ધન્ય

: ગાંધીજી સાહિત્ય મંદિર, સુરત.

ગાંધીજી એકલા છૂટા હતા રે,
 એને આપી છ વરસની જેલ રે. ધન્ય
 હોશે ગયા છે ગાંધી જેલમાં રે,
 પ્રણયવંતી ભારતભૂમિ કાળ રે. ધન્ય
 હિંદી સંતાન હવે જાગજો રે,
 ખરું દાણ આપ્યું છે આજ રે. ધન્ય
 પરદેશી વસ્ત્રને છોડજો રે,
 ખરો ખાદીના સાદા વસ્ત્ર રે. ધન્ય
 પ્રીતિથી ફેરવો રેડીયો રે,
 શાણી બહેનો તમારો ધર્મ રે. ધન્ય
 કોટી કોટી હોજો વંદના રે,
 પ્રભુ ગાંધી અમારા છત્ર રે. ધન્ય
 માથે ચડાવશું ગાંધી આજ રે,
 લેવા સાચું ને શુદ્ધ સ્વરાજ રે. ધન્ય

૨૩. ગાંધીજી.

ગુણિયલ ગરવા ગાંધીજી પાછા પધારજો રે—ટેક,

શિયાળુ શાંતિ વાધ રહી રે,

વીત્યા ઉનાળુ વાત રે. ગુણિયલ.

શાંતિ સુલેહમંડળ સમ રહ્યાં રે,

વાતાવરણુ કર્યું શાંત રે. ગુણિયલ.

શાંત ચૌટા શાંત શેરીઓ રે,

શાંત છે બેડી બજાર રે. ગુણિયલ.

દેશકોહી શાંત દુસ્મનો રે,

શાંત છાની સરકાર રે. ગુણિયલ.

શાંત બોંબો શાંત બ્યુગલો રે,

શાંત બલૂનો અલોપ રે. ગુણિયલ.

શાંત બંદૂક શાંત રાષ્ટ્રકલો રે,

શાંત મશીનગન તોપ રે. ગુણિયલ.

શિયાળુ પાક પાકી રહ્યા રે,

શાંતિ વ્યાપી ઘેરઘેર રે. ગુણિયલ.

(૪૩)

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરત. *

ગામ પાક્યાં, પાક્યાં ગોદરાં રે,
પાક્યાં છોટા મોટાં શહેર રે. ગુણિયલ.

ખાદીની ગાદી ગળવતાં રે,
જેલ ગણી તમે મહેલ રે. ગુણિયલ.

તોડાયા છે ડરથર દેશના રે,
ધોંગી જાડી ભરી જેલ રે. ગુણિયલ.

જમ્યાં દેશી પરદેશીઓ રે,
જગી પ્રજા ખેડામ રે. ગુણિયલ.

આંઠમે પહોરે ઉજાગસ રે,
હિંદને નિંદા હરામ રે. ગુણિયલ.

મદમદ તૂટ્યા મદાંધના રે,
તૂટ્યે જલ્લીમનાં જોર રે. ગુણિયલ.

મોહ તૂટ્યેથી મોહાંધના રે,
તૂટ્યે તુમાળીના તોર રે. ગુણિયલ.

વશો હિંડાં અસહકારનાં રે,
માળી વિના મહાર્યાં આજ રે. ગુણિયલ.

આમે આત્મા આમે આંગણે રે,
સામે આ પગલે સ્વરાજ રે. ગુણિયલ.

—શ્રી વિહારી.

૨૪. ટોળાં ઉતર્યા.

ટોપીવાળાનાં ટોળાં ઉતર્યાં—ટેક.

ઉતરીઆં કંઈ આયમણે ઓવારે,

પરદેશી બૂખ્યાં ટોપીવાળાનાં ટોળાં ઉતર્યાં.

લીલી વાડીને મીઠી છાંયડી,

નિરમળાં નદીઓ કેરાં નીરવે. પરદેશી.

આંખે આંખે તે કાચલ લહેરતી;

ઉડતા કંઈ રૂડા હંસ ને મોરે, પરદેશી.

પૂરી પનોતી એકી દેશની,

અટારીએ કંઈ બેરવના બણકારે. પરદેશી.

ઘેર ઘેર તે ધ્રુવડ બોલીયા,

રોવા લાગ્યાં કંઈ શ્વાન ને શિઆળરે; પરદેશી.

ધરમી રૂવે મેલી ધૂસકાં

અધર્મના આનંદનાં નહિ પારરે; પરદેશી.

બાળા રોડે તે બાર વર્ષની,

માની પહેલાં મરે નાનાં બાળરે; પરદેશી.

(૪૫)

ધરણી સૂકાઇને થઈ વાંઝણી,
કારમા બેઠા કળજીગના કાળરે. પરદેશી.

સૂતા ચોરા ને સૂતા ગાયરા,
સુના સુના પાણીઆરીના ઘાટરે; પરદેશી.

ભાંગી ભરવાડોની મોરલી,
કારખાને કંઈ કામધેનું કપાયરે; પરદેશી.

થાપ્યાં થાણાંને કોઠીઓ,
આદર્યાં કાળા કોપના વેપારરે; પરદેશી.

તુટી શાળોને તુટ્યા રેંટીઓ,
કારીગરોના કાપી નાંખ્યા હાથરે; પરદેશી.

કળ્યા કરાવી ભાઈ ભાઈમાં,
પોતે થઇને બેઠા મોટા ભૂપરે. પરદેશી.

આવ્યા ઓઢીને એવી કાંચળી,
ઓળખાયા નહિ અંતરના ભોરીંગ રે; પરદેશી.

કરી કચેરીઓ ઉંચે ડુંગરે,
વાળવા બેઠા દેશ કેરો ઘાટરે; પરદેશી.

વાઝ્યાં ભુંગળાં ને આવી ગાડીઓ,
ધુમાડાના ઉડે ગોટાગોટરે. પરદેશી.

વધ્યા કાયદાને વધી કોરટો,
વધ્યા કંઈ ગુહાના કરનારરે; પરદેશી.

++ રાષ્ટ્રીય ગરબાવળિ. ++

વકીલો વધ્યા ને વધ્યા ડોક્ટરો,
 વધ્યા કંઈ કળખા અને રોગરે; પરદેશી.
 એવો વેરો તે નાખ્યો આકરો,
 ખેડૂતોને ખાવા ન મળે ખાનગે; પરદેશી.
 ગરવા ગામડાંનાં ઝૂરે ઝૂંપડાં,
 માડીગયા પરદેશ પળાયરે; પરદેશી.
 દાદા બોલ્યા ને લોકે સાંભળ્યુ,
 પૂરેપૂરી આવી નહિ શુધરે; પરદેશી.
 એવે આઘ્યા ગાંધીજી મોખરે,
 યુગ યુગની ઉડાડી ઉંધરે; પરદેશી.
 દેશ તણો એ સાચો દીકરો,
 કર્મધીર કસ્તુરબાના કંધરે; પરદેશી.
 જર્મન ગાબ્યાને ગાજી મેદની,
 સરકારની વારે ચઢ્યા લોકરે; પરદેશી.
 નાણાંવાળાએ નાણાં ધીરીઆં,
 શૂરવીરે રેડ્યાં કંઈ લોહીરે; પરદેશી.
 એવે આબ્યો રે કાળો કાપદો,
 ચમકી ઉડી રૈયત ચોપાસરે; પરદેશી.
 સાચું કહેતાં સાચું બોલતાં,
 ગાંધીજીએ શીખવ્યું ગામેગામરે; પરદેશી.

એક દિવસ બધે પાળીઓ,
હાટડે હાટડે પાડી હડતાળરે; પરદેશી.

ફી સરકાર રાંક લોક પર,
તૂટી પડી જાણે વર વાધરે; પરદેશી.

હામે હામે જાણે જોડવી,
હામે હામ ઉડાડ્યાં બહુનરે; પરદેશી.

એવો જુલમ એણે આદર્યો,
કહાણી કહેતાં કાળજી કટકા થાયરે, પરદેશી.

તુર્કી માટેનું વચન તોડીયું,
સળગી ઉઠ્યા સાચા મુસલમાનરે; પરદેશી.

ગાંધીજીનેરે કહેણ મોકલ્યાં,
ત્યાંથી માને માફા એક દિનરે; પરદેશી.

ગાંધીજીએ પણ આદર્યો,
ટાળીશું અથવા વાળશું આ સરકારરે; પરદેશી

ગાંધીજીએ લીધા હાથમાં
માડીજાયા હિન્દુ મુસલમાનરે; પરદેશી.

મહેલ માનીને જાણે જેલમાં,
જાતી ઉપર ગ્રીક્ષણે બંદુકરે; પરદેશી.

માના જેવું હૈયું રાખજો,
દક્ષિણાંધી રાખજો નહિં અંધરે; પરદેશી.

શાળા છોડોરે તમે બાળકો,
 એ છે મોટું ગુલામીતું ઘરરે: પરદેશી.
 વકીલો તમે વકીલાત છોડજો,
 તમારા પરે એ રાજના થંભરે: પરદેશી.
 એની સભા મહીં જગણી નહિ,
 એ સ્મશાને લીધા મોટા ભોગરે: પરદેશી.
 ગાંધીજીને પૂર્યા જોડમાં,
 સરકારને લાગી કરે દ્વાયરે: પરદેશી.
 પાયા ડગમગીઆ એના રાજના,
 ડોલતાં એનાં સિંહાસન દેખાયરે: પરદેશી.

—શ્રી ઠવિ હંસજી.

૨૫. બહેનો પ્રત્યે.

બહેની સ્વરાજ શાથી આવશે રે લોક
 એનો બતાવ રાજમાર્ગ જો—બહેની

(૪૪)

પરદેશી કાપડ છોડતાં રે લોલ,
 પ્રાપ્તિ સ્વરાજની થાય જો—ખેડેની
 શુદ્ધ સ્વદેશી વ્રત પાળતાં રે લોલ,
 રેડીયાથી આવે સ્વરાજ જો—ખેડેની
 વ્યસનોને વૈભવ ત્યાગથી રે લોલ,
 સાક્ષાત્ રથાપે સ્વરાજ્ય જો—ખેડેની
 સંપ વધાર્યે સહુ કોમમાં રે લોલ,
 આજે સ્વરાજ દોડાદોડ જો—ખેડેની.
 દુસ્મન વિરોધીને પ્રેમથી રે લોલ,
 જીવિ જીવિથી સ્વરાજ જો—ખેડેની
 સમૂહજનો બધું ગણ્યે રે લોલ,
 પામે સ્વરાજનો પ્રસાદ જો—ખેડેની.
 હોંશે જવાથી જલમાં રે લોલ,
 તૂટે સ્વરાજના બંધ જો—ખેડેની.
 વહાલાને જલમાં મોક્ષમાં રે લોલ,
 થાય સ્વરાજ્યની મહેર જો—ખેડેની.
 માતા કાળે પ્રાણ અર્પતાં રે લોલ,
 પામે સદાય સ્વરાજ જો—ખેડેની.

૨૬. રણે વિદાય.

હણુહણુતો હય ખારણે, વીરા ! પેંગડે પાય ધરોણ !
 પેંગડે પાય ધરોણ. વીરા ! મુહૂર્ત સમો આ ખરોણ !
 આંખમાં અંજન, રણરસરંજન, યંજન યુદ્ધગીતોનાં,
 વાંકી વાંકી ખેડી પાધ પીળી આ, વિધશે નેણુજ કોનાં ?
 વીરા પેંગડે પાય ધરોણ ! ૧

તાણી તાણી આ મજ છે મરડી, કરડી રહ્યા હોઠ રોતા.
 વારે વારે મુખ મારે ખુખારા ને તડપી રહ્યા પગ તાતા
 વીરા પેંગડે પાય ધરોણ ! ૨

હડખડ હડખડ દમભર દોડી, ખૂખ ખૂદો રણુ ખાંતે.
 અહંદિશ અસિ અમઠાવી બતાવો, શૂરપણું ક્ષણમાં ને !
 વીરા પેંગડે પાય ધરોણ ! ૩

વીરપિતાના વીરછેયા તે ચૂકશે ક્યમ આ દહાડો ?
 વીર રસે રણુકુંજ ધૂમીને શિરના ફૂલ ઉડાડો ?
 વીરા પેંગડે પાય ધરોણ ! ૪

ભારતમાત ઉભી ઉંબરામાં આશિષ દે શુભ આજે !
 હણુહણુતો હય વીર ! અહો આ, જયજય દુન્દુભિ વાજે !
 વીરા પેંગડે પાય ધરોણ ! ૫

—શ્રી ખખરંદાસ.

૨૭. ગુજરાતનો યશકુંડ.

દુઃખમાં શૂસરે ઓ ગુજરાતી વીરા !
 આંધો, પૂરા રે, ખમવા દુઃખના ચીરા ! -(મુખ)
 કડકડ ફૂટે કોડ કડાકા, પર્વત ફુંકે ફાટે,
 ઝળઝળ બ્યાળા બ્યોમ જળાવ. જિભા રહો દડ વાટે ! દુઃખમાં.
 નથી પહોં યાહોમ કરીને આજે અધ શૂરાનું;
 નથી અખળને દમવું; આ છે વડચેતનનું લ્હાણું ! દુઃખમાં.
 સત્યજ પ્રભુના પ્રાણુ અમારા, સત્યજ અંગ અમારાં;
 સત્યજ રક્ત સહો અમ નસમાં; સત્યજ મત અમ ન્યાસાં; દુઃખમાં.
 માયા સૌ ધર ખીર તણીને સુખની ડોળી દફની;
 આત્મચાર્યનાં શ્વેત સળ્યાં પટ, ના કાયરની કફની; દુઃખમાં,
 પાપ પડ્યા, વિનવ્યા કંઈ કંઈ, શું હૃદ લીણુને રટવું ?
 હવે પડ્યા, રગડાયા રણ ત્યાં ના હઠવું, ના હઠવું ! દુઃખમાં.
 ભારત-દુઃખ શિરે અમ લેતાં, હૈયાં કેમ ન ફૂલે ?
 ઓ ભારત ! નિધિ પાર ઉતરજો, અમ રાખઢગને પૂલે ! દુઃખમાં.
 બાંટે બાંટે છાતી ફાટે, થાય સ્મશાની દુનિયા;
 નવલખ આંખે બ્યોમ રૂવે પણ પાછું જુએ ન મરણીઆ. દુઃખમાં.

એજ વ્યસનની ધૂન અમારી, મંજે મુખે દુઃખ સહેલું.
 ખેડીની જડ જડતાં અરિ પણ આખર રોશ અનુઃ દુઃખમાં.
 કાતિ અમોલી ભારત કેરી આજ અમારે હાથે.
 ઓ વીરા ! જરમને બેસવવી આ ગરવી ગુજરાતે ! દુઃખમાં.
 ધર્મક્ષેત્ર એ, કર્મક્ષેત્ર એ, રણક્ષેત્ર અનેક !
 જયજય કોને ભાગ્ય અહલ એ પુણ્યજ ભારત કેરું ? દુઃખમાં.
 દુઃખમાં ગાળે પૂરા રે, સત્ય પ્રેમ રસ ધીરા. દુઃખમાં.

—ખબરદાર.

૨૮. વીર ખાખાઓનો રાસ.

હાં.....સહુ સાથમાં, ગુણુ ગાદએ હિન્દમાતાનાં.
 સહુ ગાદનાં, અગવીને, જગાડએ બન્યુ આપણાં.
 ...હાં.....સહુ●

કરો અસ્મ રાક્ષ સબ્બ સહુ એ તણાંરે,
 રહો બન્યુ રણે આજ એ આપણા રે,

* ગાંડીજી સાહિત્ય મંદિર, સુરત. *

ખચીન છતે, લડે જો બન્યું પ્રીતે,
નાનગત બય મેલી, નિજ ધર્મકો બૂલે નહિ,
તો વિજય દેવી જયમાળા અરપે
બન્યું કંઠમાં....હાં....સહું

બન્યું ચહુકશે રણમહી, કરશું અંબાસેવ,
આતમબળે એ છતશે, સ્વરાજ્ય તો તતખેવ,
પછી ઉગણી, કરો સખી સુગણી,
દધ માતને વધામણી, ઉમંગ અતિ આણી,
દેશે આશિષો બાળનેહાં....સહું

—શ્રી જયન્ત.

૨૯. હિંદદેવીનો વિલાપ.

કાણુ કને ઉર ખોલું,
આ....જ કાણુ કને ઉર ખોલું?
કેણુ બળે,ક્યાં ખોલું ? આજ-
સ્વતંત્રતા પર કામ મૂકાયો,
દીન દશ થઈ મારી,
(૨૫૪)

++ राष्ट्रीय जन्मावधि ++

સદ્ગતી લુટાઈ, પરધર નાડી,
 થઈલું બહુ દુઃખિયારી આજ-
 બૂળે મરે મુજ આજ ગિચારાં
 શક્તિ સેવે લજાઈ.
 ગયું નર ને શર ગયું મહુ-
 દુઃખ દરિયામાં તળાઈ આજ-
 પરદેશોએ વાસો કાપો
 આ જમિનોતિ આવી:
 દુઃખના દુંગર કાધા કિના,
 કર રડતું ને સંભારી આજ-
 કશ્વર મારી બહારે ધાળે
 આળકનો કર ધરળે,
 શક્તિ, સેવા, ચેતન ભરળે
 સંકટ સહુ સંહરળે... આજ-

૩૦. સ્વામીને વિનતિ.

સ્વામી સુષોભે મારી વિનતિરે લોલ,

જેલ જવાની મને હોંસ જો—સ્વામી.

પ્રેમે પધારે તમે જેલમારે લોલ,

સાથે લેતાં મને જવ જો—સ્વામી.

સીતાજી રામજી સાથમારે લોલ,

વેઠ્યાં દુઃખો વનવાસ જો—સ્વામી.

દુઃખો વેઠ્યાં છે આકરારે લોલ,

દમયંતિએ નળ સાથ જો—સ્વામી.

અંધારી ઝારડીમાં પૂરશેરે લોલ,

તોપણ ડરીશ નહિ લેશ જો—સ્વામી.

ઘેળર સમ મને ભાવશેરે લોલ,

જેલમાં રોટલો ને છાશ જો—સ્વામી.

ચક્કીમાં દાણા પીસશું ને લોલ,

ગાશું પ્રભુજનાં ગીત જો—સ્વામી.

પ્રાણુ જાયે પણ ના ડગરે લોલ,

સાચવીશ શિયળ રત્ન જો—સ્વામી.

જાવા હૃદિ કેમ એકલારે લોલ,
અર્ધાંગના હ્યો સાથ જો—સ્વામીં
એકલડી ખૂરી મરે રે લોલ,
જેલમાં બળુ પ્રભુ નામ જો—સ્વામીં
સુખ દુઃખમાં ભાગ મારો રે લોલ,
પૂરો સ્વામી મારા કોડ જો—સ્વામીં

૩૧. આમંત્રણ

હૃદય હૃદયેરે, હૃદય હૃદયે ધરી સ્વદેશ ચ્હાલ,
ગાવા ઘડીક ગાન યશનાં સહુ આવજોરે લોલ.
બવન બવનેરે, બવન બવને, ફાલ્યો સ્વરાજ્ય ફાલ,
રૂડા ફાલની પ્રસાદિ જરીક લાવજોરે લોલ.

જે ભૂમિનાં તત્વથી પોષાયા સહુ પ્રાણુ,
જે ભૂમિનાં સત્વથી, પામ્યાં નવલ્યાં ગાન.

વાવી સ્વમાનની વાડીએ, હો સખિ શાશ્વી !
યુંજે સ્વતંત્રતાના તાલ, સૌ આત્રો સખિ શાશ્વી !

* ગાંધીવ સાહિત્ય મંત્રિ: સુરત. *

પ્રાણ પ્રાણે, પ્રાણ પ્રાણે, બરી સ્વદેશભાવ,
સહુ માતૃમાન ગાવા ઘડીક આયત્નેરે ભોલ.

જે જમિના વસ્ત્રથી ઢંકારે અમ અંગ,

જેના ઉપકારે અનુક્રમ અમ પર થયા નિઃશંક ।

કરવા ઉદ્ધાર એ જમિનો એ સાહેલી ।

રમેા. ધરધર સ્વરાજ્યના યગ હો શાણી સાહેલી-હૃદય.

—શ્રી સીતારામ શર્મા.

૧૧

૩૨. વીરને વિદાય.

મહારા કેસરબીના કન્ય હો ?

સિધાનોજી રણવાટ. ટેક.

આભ ધૂળે, ધરણી ધમધમે રાજ ।

ધેરા ધોરે શંખનાદ;

દુડુભિ ખેલે મહારાજનાં હો ।

સામંતના વીરવાદ;

મહારા કેસરબીના કન્ય હો ।

(૧૧૦)

++ રાષ્ટ્રીય ગરબાવળી ++

આંગણ રણવજ રોપીઓ હો !

કુંવર ડોલે દાર;

બંદી જનોની ગિરદાવણી હો !

ગાજે ગદ મોઝાર.

મહારા કેસરબીના કન્ય હો !

પૂર પડે દેશ દુલતા હો !

ડગમગતી મહોલાત;

કીર્તિ કેરી કારમી રાજ !

એક અખંડિત બાત.

મહારા કેસરબીના કન્ય હો !

નાથ ચડો રણધોડતેરે,

હું ઘેર રહી ગૂંચીશ;

અખતરવજની સાંકળી હો !

બર રણમાં પાડવીશ.

મહારા કેસરબીના કન્ય હો !

સંગ લેશે તો સાજ સજ્જ હો !

માથે ધજ રણમહોડ;

અખતર માંડવ ખેલવાં,

મારે રણલીલાના કોડ.

મહારા કેસરબીના કન્ય હો !

આવતાં ઝાલીશ બાણને હો !
 હાળે વાળીશ ધાવ;
 ધ્રુવ ફૂટે મારા ઉરમાં રાગ !
 ઝીલીશ દુશ્મન દાવ.
 મહારા કેસરબીના કન્ય હો !
 એક વાટ રણવાસનીરે,
 બીજી સિંહાસન વાટ;
 ત્રીજી વાટ શાણિતની સરિતે,
 હો ! શૂરના સ્નાનનો ધાટ.
 મહારા કેસરબીના કન્ય હો !
 નમકલગીએ વળજે પ્રીતમ !
 ભીંજશું ફાગે ચીર;
 નહિ તો વીરને આશ્રમ મળશું,
 હો ! સુરમંગાને તીર;
 મહારા કેસરબીના કન્ય હો !
 રાંજશુભટ ! રણરાજવી ! હો !
 રણધેસા ! રણધીર !
 અધીરો ધોડીસો મનમને નાથ !
 વાધો રણે મહાવીર !
 મહારા કેસરબીના કન્ય હો !

—શ્રી કવિ ન્હાનાલાલ

૩૩. બ્રહ્માચારિણીઓનું ગીત.

અમે દેશની કુમારી બ્રહ્માચારિણીરે લોલ.

અમે સેવા સાધનારી બ્રહ્માચારિણીરે લોલ

અમે શાંતિ સ્થાપનારી

અમે પ્રેમ પ્રસારનારી

અમે હૃદય રેલનારી બ્રહ્માચારિણીરે લોલ.

અમે સ્નેહ સેવનારી બ્રહ્માચારિણીરે લોલ

અમે પ્રભુને ભજનારી બ્રહ્માચારિણીરે લોલ

અનંત યૌવનની વેલ

અખટ આનંદની રેલ

અને બ્રહ્મ ગજવનારી

બ્રહ્માચારિણીરે લોલ.

—શ્રી મધુરક

૩૪. સ્વરાજ્યનો ગરબો.

લલિત, લલિત, લલિતરે, અમે હવે સ્વરાજ્ય લલિત,

સ્વરાજ્યને! સુધે દરકાવી, સુકત ગુલામીથી લલિત રે-અમે.

વિદેશી વસ્ત્રનું દહન કરીને, ખાડી અંગે ધરીશું રે-અમે.
મહાસભાની આજ્ઞામાં રહીને, કાપદાનો ભંગ કરીશું રે-અમે.
હસતાં હસતાં જોલમાં જોઈશું, જોલને મહેલન માનીશું રે-અમે.
કૃષ્ણજન્મનું સ્થાન છે સુંદર, અધિક આત્મમજા ધરીશું રે-અમે.
મરતાંયે નહિ મારીએ કો ને, અડગ સલામતી રહીશું રે-અમે.
સાચી શિખામણુ ગાંધીજીની અવિનાશી ઉર ધરીશું રે-અમે.

૩૫. હિંદનું લવિષ્ય.

માણ હવે ઉજળી થાશે રાત, અંધારી આશ્રમી રે લોલ,
બહાણુલાં વાશે થાશે પ્રભાત, દુઃખડાં નયે શમી રે લોલ.
માણ તારા ધાયત્ર પૂત સપૂત સૂતેલા જંગશે રે લોલ,
માણ થશે ઝાઝો ઝંપાપાત જનસુખ સાગશે રે લોલ.
જંગશે દાન દયાના વીર ધીર વીર જંગશે રે લોલ,
જંગશે સાવજ ચિત્તા વાધ કેસરી ત્રાડશે રે લોલ.
વરસશે સ્વામિના * વસાદ આકાશથી આવશે રે લોલ,
માણ બેઢીપે મોંઘે મૂલ મોતીડાં પાકશે રે લોલ.
જંગશે રામ વિનાયકાં શંખ ગર્વગંજર * થશે રે લોલ,
જંગશે જંગશે જાદવચંદ્ર + અધમ ઉદ્ધારશે રે લોલ.
જંગશે કર્ણવર્ણન થઈ એક ધનુર્વેદ ધારશે રે લોલ,
જંગશે ભીમ અંતે ભડ ભીખ લીલાં પશુ પાળશે રે લોલ.

જાગશે મેવાડી ભડવીર પ્રતાપનાં પશુ, ધણું રે લોલ,
 માણ એને ધુગધુગનાં અપવાસ, કરશે પારણાં+ રે લોલ.
 જાગશે શિવાજીનાં સૈન્ય ધરતી દુનવશે રે લોલ,
 જીતશે કુડકપટનાં ખેલ કુડ લાં ધૂળ થશે રે લોલ.
 માણ તારી કૃષ્ણનાં કીર્તિગાન ગૌરવ ગાજશે રે લોલ,
 માણ તારાં દ્વંધમલ પીશે દ્વંધ, દ્વંધ દીપાવશે રે લોલ.
 મંદ મૃદુ હિમાળાના વાયુ ઉત્તરનાં વાયા જશે રે લોલ,
 માણ જશે રોગ શોકના થોક શીતળતા શાંતિ થશે રે લોલ.
 કરશે અમીઝરણું વરસાદ ભૂમિ બિંબવશે રે લોલ,
 ક્યારડે કલ્પનડો = પાક કણુના અળશી થશે રે લોલ.
 માણ એવા મોંમાંગ્યા વરસાદ કુંદનનાં વરસશે રે લોલ,
 આવતી સાગરિયાની છોળ રતનચોક ૬ રેલી જશે રે લોલ.
 માણ તારો ભાવ્યસવિતા ભર્ગ - સિંચતો ચડતો જશે રે લોલ,
 પ્રભુના શરદપુત્રમના ચંદ્ર સમે મન્ય સ્થંભી જશે રે લોલ.
 માણ તારાં ભારત બનશે સ્વર્ગ નંદનવન આંખા થશે રે લોલ,
 માણ તારો જય જય જય જયકાર જગત તણુ ગાજશે રે લોલ.

—શ્રી વિહારી.

* નક્ષત્રનું નામ x ગર્વથી ગાજશે + કૃષ્ણ. ÷ અપવાસ પછીનું ભોજન
 = કલ્પદ્રુક્ષ - મનમાંન્યો + સોનાના ૬ રત્નોથી ભરેલો ચોક - પ્રકાશ.

બહેનો માટે ખાસ.

અજ્ઞાનતામાં સબીને પશુ-જીવગી ગુજરતી બહેનોને સારૂ વાંચન પુરૂં પાડવાની યોજના એજ તેમનો ઉદ્ધાર કરવાની ચાવી છે.

આવું જ્ઞાન પુરૂં પાડતું માસિક " શ્રાવિકા " દરેક બહેનોને વંચાવે. જેમાં ધાર્મિક, નૈતિક, આરોગ્યતા, સ્વદેશી વિગેરે ચાલુ જરૂરીઆત પુરી પાડનારા દર માસે છપાતા લેખો હૃદયને ભારે અસર કરે છે. વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૩) પોષ્ટ ખર્ચ સાથે છે. બહેનોનાં કપડાંમાં વાર્ષિક રૂ. ૩) નો ખચાવ કરી આ જ્ઞાન રૂપી કપડું જરૂર ખરીદી તેમને જ્ઞાનથી દીપાવે.

લખો—

" સ્ત્રી સુખદર્શણ-શ્રાવિકા ઓફીસ "

ભાવનગર-(કાઠીયાવાડ)

જૈન.

જૈન કોમના નાના મોટા દરેક વિષયને ચર્ચતું જીવંત અને જ્ઞાતીતું અકબાડીક પત્ર દરેક જૈને વાંચતું જોઇએ.

દરવર્ષે જૈન ઇતિહાસિક હજાર પુસ્તક ભેટ મોકલાય છે, વાર્ષિક લવાજમ પોષ્ટ સાથે રૂ. ૫)

લખો—

જૈન પત્રની ઓફીસ-ભાવનગર,

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર

૧૮૦-કેળાંપીઠ

સુરત.

ઉદ્દેશો.

(૧) શુદ્ધ, શિષ્ટ અને રાષ્ટ્રીય સાહિત્ય લખાવવું તેમજ બહાર પાડવું. (૨) એવાં ઉત્તમ સાહિત્યનો પુસ્તકો, પત્રિકાઓ અને ચોપાનીયાં દ્વારા પ્રચાર કરવો. (૩) અન્ય સંસ્થાઓને સારાં પુસ્તકો મેળવી તથા લખાવી આપવાં. (૪) લેખકો, અનુવાદકો અને કવિઓને ઉત્તેજન આપવું. (૫) સમાજમાં પ્રસરેલાં ગંદા શૃંગારી સાહિત્યને દૂર કરવા પ્રયત્ન કરવો. અને તેને સ્થાને બોધદાયક, રમુજ તથા સ્વદેશાભિમાની સાહિત્યને ફેલાવવું. (૬) હિંદી ભાષાનો પ્રચાર કરવા પ્રયત્ન કરવો.

ગાંધીજીનો જેલનો અનુભવ

“ જેમ જેમ દહાડો વધતો ગયો, તેમ તેમ કામનો ખેતો વધારે વધારે જણાયો. દરોગો બહુ તીખો હતો. ‘અલાવો અલાવો’ એવા પોકાર કરી રહ્યો હતો. તેમ તેમ હિંદી ગભરાતા હતા. કેટલાકને મેં રોતા પણ જોયા. એક જણનો પગ સૂએલો જોયો. મારે દિલ આથી રડતું. છતાં હું સહુને કહેતો હતો કે દરોગાની દરકાર ન રાખતાં સૌએ સાચા દિલથી કામ કરવું. હું પોતે પણ થાક્યો. હાથમાં ફેલ્ડા સખત પડ્યા. તેમાંથી પાણી ચાલ્યા. વાંકું વળવું એ મુશ્કેલ હતું, અને કોદાળીનો ભાર મળ્યું જેટલો જણાયો. હું તો ઈશ્વર પાસે મોંઝ્યા કરતો હતો કે મારી લાજ રાખે, મને અપંગ ન કરે, ને હું કામ બરાબર કરી શકું એટલું મને જોર આપે. * * દરોગો મને ઠપકારવા લાગ્યો. * * આ વખતે મિ. ઝીણાભાઈ દેસાઈને મેં મુશ્કિલ થતા જોયા.....

આ વર્ણન ગાંધીજી કૃત મારો જેલનો અનુભવ નામના પુસ્તકમાંથી અને આપવામાંથી આવ્યું છે. એનુંજ ખેંચાણકારક ચિત્ર તેમજ ગાંધીજીની એ જુદા જુદા ફોટા વાળી નવી આવૃત્તિ બહાર પડી છે. આજેજ ૭ આનાની ટિકીટ ખીડી મોકલો.

ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરત.

શિવદયાળની શોધ

“ આ સંસારમાં સત્યથી બીજો કોઈ ધર્મ નથી. જેઓ લાઝચોને વશ થઈ સત્ય ચૂકે છે તેઓ કદી સુખો હોતા નથી, દુનિયાની નજરે તેઓ અનેક પ્રકારની મોજ માણુતા જણાય છે, પણ અંદરથી તો તેમનું દુઃખ તેઓજ જાણે છે. વળી દુનિયાની મોજમજા તો ચાર દિનની ચાંદનીની જેમ નાશ પામી જાય છે, ત્યારે તેમનાં દુઃખનો પાર રહેતો નથી. લાખો માણસ અસત્ય માર્ગે ચાલીને દુઃખી થાય છે તો પણ કોઈકેજ સત્ય રસ્તે ચાલવાની હોંસ કરે છે. જે સત્ય રસ્તો પકડે છે તે સુખી છે. એવા સત્યવાનના દર્શન થયા એ પણ ચઢતા નસીબની નિશાની છે, ”

“ બાબા, મને એવા સત્યવાનનાં દર્શન ન થાય ? ”
શિવદયાળે પોતાના પિતા શાંતિદાસને પૂછ્યું.

દીકરાના સવાસથી ખુશી થઈને તેણે જવાબ આપ્યો કે—“ થઈ શકે, દીકરા ? બાબ્યમાં હોય તો. ”

આ રીતે શરૂ થતી ટાલ્સટોયની આ ચાનકદાર અને રસીલી વાર્તા (જે તમારા બાળકને વાંચ્યા વિના નહિજ ચાલે) આફ્રિકામાં ગાંધીજીના ઈડિ. એપિ. નામના છાપામાં પ્રગટ થઈ હતી. છૂટથી લ્હાણી કરવા લાયક છે. ટપાલ ખર્ચ સાથે બે આના.

ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરત.

ગાંધી ગ્રંથમાળા—૩

ઇજ્જતનો ઉદ્ધારક

આ પુસ્તકમાં મહાત્મા ગાંધીજીએ લખેલું ઇજ્જતના મહાન દેશભક્ત મુસ્તફા કામિલપાશાતું જીવન-ચરિત્ર આપ્યું છે. તેમજ મહાત્મા ગાંધીજીના પરમપ્રિય લેખક મહાત્મા ટોલ્સ્ટોયની બે રસિલી વાર્તાઓ અને આફ્રિકાના સત્યાગ્રહનો સત્તાવાર ઇતિહાસ આપ્યો છે. પાકું પુર્કું ૧૦૮ પૃષ્ઠ છતાં કિંમત ૭ આના રાખેલી છે. બહારગામથી મંગાવનારે સાડા સાત આનાની ટિકીટ ખીડવી. મહાત્મા ગાંધીજીનો સત્યાગ્રહ સૈનિક તરીકેનો ધણોજ જોવા લાયક તથા સંધરી રાખવા લાયક ફોટો પૂઠાં પર છાપવામાં આવ્યો છે.

મંજૂર સુંદર બાઈડીંગવાળું આ પુસ્તક દરેક લાયબ્રેરીમાં હોવું જોઈએ. શું તમે આ પુસ્તક વાંચ્યા વિના રહેશો ?

નોંધ:—પહેલી આવૃત્તિની માત્ર ૧૦૦ નકલ રહી છે માટે તાકીદે વરદી કરાવો. પછી કિંમત વધ્યા વિના નહિ રહે.

ગાંધી સહિત્ય મંદિર, મુરત.

શબ્દે શબ્દે, બોધ;
 વાક્યે વાક્યે, —————
 નીતિનાં રહસ્યોનો સ્ફોટ;
 ————— પ્રકરણે પ્રકરણે
 પરમ ગૌરવમયી,
 ગૂઢ, ગંભીર,
 પ્રભાવશાળી વિચાર સરણી
 ભર્યું
 મહા મહિમામય ગ્રંથરત્ન

નીતિધર્મ અને સર્વોદય.

લખનાર

મોહનદાસ ગાંધી.

ન મંગાવ્યું હોય, તો આજેના લખો. કલામય
 મહત્ત્વની જાણેલું અમને હૃદીને વળગે એવું દેખાવડું પુસ્તક.

કિંમત આઠ આના.

માંડીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરત.

મૂરખરાજ વિગેરે

ભાગ પડ્યા અને ભાઈઓ ન લડ્યા એ સેતાનને બહુ વસમું લાગ્યું. તેણે તેના ત્રણ ગુલામોને બોલાવ્યા અને બોલ્યા: “ પેલા ગામમાં મુખો ને તેના બે ભાઈઓ વસે છે, દુનિઆના રિવાજ પ્રમાણે તો તેઓએ ભાગલા પાડતાં લડવું જોઈતું હતું. તેને બદલે તેઓ સંપીને રહે છે. આનું કારણ પેલા મુખોની મુખાઈ શિવાય બીજું કંઈ નથી. તેણે આપણું કામ બગાડ્યું છે. હવે તમે ત્રણ જણાઓ ત્રણ ભાઈની પાસે જાઓ અને તેઓને એકબીજા સામે એવા ચડાવો કે તેમની વચ્ચે લોહીની નદી ચાલે ત્યાં લગી લડે. બોલો, આ કામ તમારાથી બનશે કે નહિ ? ”

તેઓ બોલ્યા, “ હા સાહેબ, કેમ નહિ બને ? ”

સેતાને પૂછ્યું: “ કહો તમે કેમ શરૂઆત કરશો ? ”

ગુલામોએ જવાબ આપ્યો: “ એ તો સહેલ છે. પ્રથમ અમે તેઓને પાયમાલ કરીશું, અને જ્યારે એકેકના ધરમાં સુકી રોટલીનો ટુકડો સરખો પણ નહિ હોય, એટલે તેઓ ભેગા થાય એમ યુક્તિ કરશું. કહો કહો કેમ તેઓ અરસપરસ વેર વિના રહી શકવાના ? ”

ગાંધીજી કૃત “ મૂરખરાજ ” ની વાર્તામાંથી.

કિમ્મત આઠ આના

ગાંધીજી સાહિત્ય મંદિર, સુરત.

રાષ્ટ્રીય ગરબાવળિ

તમે ઇચ્છો તો છો જ:-

કે તમારી પુત્રી, સાહિત્ય વિભાસી, સ્વદેશ પ્રેમી,
બલવાન વિચારો અને ઓજસવાળી બને.

તમારી પત્ની, મિલનસાર, રાષ્ટ્રીય ભક્તિવાળી,
અને સદ્ભાવનામયી બને.

અને તમારી જાહેન માટે પણ એમજ.

તો

પછી શા માટે રાષ્ટ્રીય ગરબાવળિ તેના હાથમાં
મૂકતા નથી ?

આ ગરબાવળિમાં ગુજરાતના સારામાં સારા ગર-
બાઓની મધુર ચુંટણી કરેલી છે. તેમાં સંગીતરસ
અને રાષ્ટ્રપ્રેમનો અદ્ભુત ઝરો છે.

ગરબાઓમાં તેની લ્હાણી કરવામાં આવી છે. તમે
પણ કરો. સચિત્ર નવી સુધારા વધારા સાથેની આશ્ચર્ય
ક્રિમ્મત ૦-૪-૦

માંડીવ સાહિત્ય મંદિર, સુરત.

અમૂલ્ય ઉત્કૃષ્ટ પુસ્તકો

ગાંધીજીના પત્રો (ખુલ્લા)	૦-૬-૦
" " (ખાનગી)	૦-૬-૦
ગાંધીજીનું મનોમંદિર	૦-૧૦-૦
અલિખિતશરોનો મુકદ્દમા	૧-૦-૦
સત્યાગ્રહ	૦-૬-૦
ગાંધીજીનું ચરિત્ર	૦-૬-૦
પાંડવગુપ્ત નિવાસ	૦-૧૦-૦
વિદ્યાર્થી આલમને-	૦-૩-૦

તાકીદે લખો તોજ મળશે.

—કડાકૂટ મટી છે:—

જેઓને સદાશંકર, સુધડ પુસ્તકો હાવામાં હોય, અને તેમાં શુદ્ધ ભાષા જળવાય એમ ઇચ્છા હોય તેમને અત્યાર સુધી ભારે કડાકૂટ હતી. હવે તે મટી છે.

અમારા ગાંડીવ મુદ્રણાલયમાં કોઈપણ પ્રકારે દુષિત ન હોય એવું સાહિત્ય છાપવા માટે સેવાની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી છે.

પ્રમુદ સંચાલકોની ભવિષ્ય દેખરેખ હેઠળ કામ થતું હોવાથી બગડવાનો ભય ઓછોજ રહેશે.

તમારું કામ નીકળે, ત્યારે અમારા મુદ્રણાલયના મના મંત્રીને એક કાગળ લખશો. અથવા ભવિષ્યે મળે તે સ્થાને સંપર્ક કરશો.

નથી વાંચ્યાં કે ?

ગાંધી ગ્રંથમાળા

નાં

પુસ્તકો.

૧	મારો જંલનો અનુભવ	...	૦-૮-૦
૨	શિવદયાળની શોધ	...	૦-૧-૬
૩	મજબૂતો ઉદ્ધારક	...	૦-૬-૦
૪	નીતિધર્મ	...	૦-૮-૦
૫	મરુખરાજ	...	૦-૮-૦

આજેનાં કાલ પણુ લાયબેરીમાંથી મેળવીને
વાંચો અને સંપત્તિ-શક્તિ હોય તો વસાવો, પણ
વાંચજો તો ખરાજ.

પ્રગટ કર્તા:—

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર,

૧૮૦, કેળાં પીઠ-સુરત.

અમારા સંપૂર્ણ સૂચીપત્ર મારે—

—અડધા આનાની ડીઝાઇન ખીડી દેા.

નાંધી દ્યો, કે—

ગુજરાતનાં સર્વોત્તમ પુસ્તકો, અને ઉત્તમમાં
ઉત્તમ લેખકો જેવા કે, ગાંધીજી, અરવિંદ દ્વિપ,
ટાગોર, ઈન્દુલાલ યાજ્ઞિક તેમજ ખીજાઓ સર્વનાં
પુસ્તકો મેળવવાનું એક માત્ર સરસ ઠેકાણું:—

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર,

૧૮૦, કેળાંપીડ—સુરત.

એ એકજ છે.

